

Kurikulární reforma jako příležitost ke snížení nerovnosti

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) vítá kurikulární reformu jako krok k potřebné systémové proměně českého vzdělávání. Revize kurikula má významný potenciál ovlivnit nejen žáky a žákyně, jejich vyučující a rodiče, ale celou společnost. Je v zájmu nás všech, aby nové kurikulum dětem a mladým lidem umožňovalo připravovat se na jejich budoucí život a aby pro to učitelům a učitelkám poskytovalo nové nástroje i dostatečnou podporu.

11. 3. 2026

Rámcové vzdělávací programy (RVP) pro předškolní, základní i středoškolské vzdělávání nejsou cílem samy o sobě, ale jsou klíčovým nástrojem řízení vzdělávací soustavy. Svůj účel plní, pokud umožňují **vytvářet ve školách podmínky, v nichž všechny děti mohou naplno rozvíjet svůj potenciál**. Kurikulum musí být v souladu s cíli stanovenými ve Strategii vzdělávací politiky do roku 2030+, tj. zvyšováním kompetencí potřebných pro plnohodnotný život a systematickým snižováním nerovností v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání.

Ačkoliv je revidovaný Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) v některých ohledech kritizován, jako celek posouvá české vzdělávání správným směrem. Cíle kurikulární reformy, jak jsou stanoveny, odpovídají cílům stanoveným Strategií 2030+ a revidované kurikulum tak má potenciál podpořit jejich naplňování. Důsledněji a systematictěji je v něm například přistupováno ke kompetenčnímu pojetí vzdělávání nebo k wellbeingu žáků a žákýň i jejich vyučujících. Podařilo se také modernizovat obsah některých vzdělávacích oblastí. **Zastavení revize by opozdilo potřebné změny a dále by oslabilo důvěru ve školách, které už zčásti začaly novému kurikulu přizpůsobovat své školní vzdělávací plány (ŠVP).**

SKAV podporuje rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) o posunu povinného přechodu na revidovaný RVP ZV o jeden rok s tím, že školy, které již na implementaci pracovaly, mohou pokračovat podle původního harmonogramu. Tento časový prostor pomůže školám adaptovat se nejen na nové kurikulum, ale i na další systémové změny (např. omezení odkladů školní docházky). Tvůrci vzdělávací politiky budou moci tento čas využít k pilotáži a důkladné evaluaci revidovaného RVP ZV, k jeho dopracování a také k úpravě modelových školních vzdělávacích programů (mŠVP).

Tento dokument je výsledkem dlouhodobé expertní práce SKAV, střešní platformy sdružující téměř čtyři desítky organizací a asociací působících ve vzdělávání, které nad předkládanými doporučeními vyjádřily shodu. Tento poziční dokument navazuje na předchozí [odborná stanoviska SKAV k revizi RVP ZV](#).

Doporučení SKAV k RVP ZV:

Formulovat cíle vzdělávání tak, aby byly pro učitele a učitelky konkrétní a jednoznačně srozumitelné.

Zároveň musí být jasné, jak na tyto cíle navazují jednotlivé části kurikula.

V revidovaném RVP ZV **jsou cíle vzdělávání definovány nejednoznačně**, což umožňuje příliš širokou interpretaci. Text RVP ZV navíc není dostatečně vnitřně soudržný a koherentní a ztěžuje tak dále porozumění zadání a očekáváním, která z dokumentu vyplývají pro učitele a učitelky, vedení škol, zřizovatele, žáky a žákyne i jejich rodiče.

Z pohledu školní praxe je především nezbytné **zpřehlednit očekávané výsledky učení (OVU)**. Ty mají v podobě konkrétních a pozorovatelných výstupů popisovat, jak se v daném okamžiku projevuje naplňování cílů vzdělávání u jednotlivých žáků a žákyň. V samotném RVP ZV ani v navazujících mŠVP však nejsou OVU formulovány dostatečně konkrétně, aby tuto roli mohly plnit. Tvůrci kurikula tak přenášejí významnou část kurikulární práce na školy a přímo na učitele a učitelky. Zároveň tím vzniká prostor pro rozdílné interpretace cílů vzdělávání a oslabuje se jistota, že budou skutečně naplňovány.

Je otázkou k další odborné diskusi, zda má ke konkretizaci OVU dojít na úrovni RVP ZV nebo až na úrovni mŠVP. Obě varianty mají své přínosy i rizika. Bez ohledu na zvolenou cestu však nesmí dojít k navýšení současného počtu 420 závazných OVU obsažených v revidovaném RVP ZV. Tento počet považujeme za hraniční.

Pro lepší porozumění RVP ZV je nutné **vyjasnit jeho základní pilíře** (klíčové kompetence, gramotnosti, průřezová témata, oborové obsahy a vzdělávací strategie) a jejich vzájemné vztahy. Doporučujeme proto **vytvořit praktické příklady**, které aktérům na různých úrovních vzdělávacího systému (od vyučujících a vedení škol po tvůrce veřejných politik) pomohou porozumět tomu, jak tyto koncepty systematicky a dlouhodobě rozvíjet. Zároveň by měly ukazovat, jak je možné o jejich rozvíjení přemýšlet nejen na úrovni OVU, ale také napříč vzdělávacími obory i v širším kontextu fungování školy.

Sdílené porozumění klíčovým pojmům (např. kompetence, očekávaný výstup, gramotnost, indikátor, wellbeing), vztahům mezi nimi i cestám vedoucím k naplňování cílů vzdělávání definovaných revidovaným kurikulem je předpokladem, abychom mohli vést efektivní odbornou diskusi. Ke sdílenému porozumění by dále přispělo vymezení doporučené minimální časové dotace pro jednotlivé vzdělávací oblasti v mŠVP nebo v metodické podpoře školám.

2

Vytvořit ucelený kompetenční rámec ve formě celoživotního nabývacího kontinua.

Přestože revidované kurikulum pracuje s kompetencemi promyšleněji, stále neposkytuje vyučujícím dostatečnou oporu pro to, aby mohli jejich rozvoj skutečně systematicky uchopit. Rámec není nutné tvořit od začátku – lze využít existující podklady.

Tento rámec by měl zajistit **předvídatelnost a kontinuitu v rozvoji klíčových kompetencí napříč všemi stupni formálního vzdělávání**, včetně návaznosti připravovaných RVP pro střední vzdělávání na RVP ZV a dále až do celoživotního kontextu. Zároveň by měl **propojit formální, neformální, zájmové i celoživotní vzdělávání**. Toto propojení by také ukotvilo hlavní cíl revize RVP ZV, jímž je postupný rozvoj klíčových kompetencí a gramotností a utváření spolehlivého základu všeobecného vzdělávání.

Bez ohledu na diskusi o celoživotním nabývacím kontinuu bude během ročního odkladu implementace RVP ZV **nutné ověřit, zda byl obsah vzdělávání skutečně pojat tak, aby podporoval dosažení tohoto cíle u každého žáka i žákyně**, což zahrnuje i již výše zmíněnou potřebu vyjasnit základní pilíře RVP ZV a jejich vzájemné vztahy a ukázat cesty, jak je kurikulum umožňuje smysluplně a dlouhodobě rozvíjet. Zároveň je nutné odstranit nejasnosti, nahodilosti a duplicity (např. překryvy tématu komunikace a rozvoje kompetencí s ní spojených napříč více vzdělávacími oblastmi).

Cílem je, aby kurikulum a na něj napojená podpůrná infrastruktura spolehlivě prováděly školy procesem přípravy jejich vlastní strategie, jak u žáků a žákyň jednotlivé klíčové kompetence systematicky a dlouhodobě rozvíjet.

3

Vymezit klíčové vzdělávací obsahy a zajistit jejich koherenci napříč vzdělávacími oblastmi.

Kurikulum má srozumitelně určit, co je závazné minimum, které si má každý žák a žákyně ze základního vzdělávání odnést. Současné zpracování je nevyvážené a nejednoznačné, což může prohlubovat nerovnosti.

Omezit reflexi vzdělávacího obsahu pouze na redukci učiva není funkční. Kurikulum musí vycházet z promyšleného **vymezení znalostí, dovedností a kompetencí potřebných pro život v rychle se měnící společnosti**. Zásadní je jasně pojmenovat principy, podle nichž má být vzdělávací obsah formován, a to jednotně, napříč všemi vzdělávacími oblastmi.

Promyšlený přístup k formování „znalostní“ části kurikula je nezbytný, pokud má revize RVP ZV naplnit stanovený cíl – tedy podpořit rozvoj klíčových kompetencí a položit základy všeobecného vzdělání. Takto vymezený vzdělávací obsah má představovat **závazné minimum pro každého žáka a žákyni**.

Zařazení tzv. rozšiřujícího obsahu přímo do RVP ZV nedoporučujeme, protože by na školy přeneslo rozhodování o tom, co je závazné a co je „navíc“. Důsledkem by mohlo být další zvýšení nerovností. Rozšiřující obsah lze zařadit v rámci následujících cyklických revizí RVP do mŠVP nebo do navazujících podpůrných materiálů.

4

Připravit ucelenou strategii implementace revidovaného RVP ZV, která umožní, aby se nové kurikulum skutečně dostalo do každé třídy a ke každému žákovi a žákyni.

Odpovědnost za vytvoření této strategie leží na ministerstvu školství a nelze ji přenést na jednotlivé školy či vyučující a na další aktéry ve vzdělávání.

Plán implementace musí být vnitřně provázaný, musí zahrnovat jasně definované krátkodobé i dlouhodobé cíle, mít stanovenou odpovědnost za jejich dosažení, nastaven postup pro evaluaci dopadu jednotlivých opatření, sběr zpětné vazby ze škol a průběžnou úpravu implementační strategie. Součástí implementačního

plánu musí být také intenzivní a **srozumitelná komunikace** vize nového kurikula, která se zaměří nejen na učitele a učitelky a vedení škol, ale také na rodiče a širokou veřejnost.

Zkušenost z reformy v roce 2004 ukazuje, že bez systémového přístupu k implementaci zůstává změna převážně „na papíře“. Pokud má připravovaná revize uspět, **je třeba redesignovat v rámci možností projekt IPs Kurikulum nebo další podpůrné projekty na podporu implementace tak, aby zahrnovaly aktivity, které mají prokazatelný dopad na učení dětí, mladých lidí i vyučujících**. Znamená to mj. vytvořit a financovat síť regionálních implementačních týmů (mentoring, koordinace), podpořit personální a časové kapacity škol pro implementaci kurikula do školních vzdělávacích programů (např. pozice koordinátora ŠVP), investovat do profesního rozvoje učitelů a učitelek (kompetenční učení, formativní hodnocení, wellbeing, práce s heterogenitou, mezidisciplinarita) nebo systematicky podpořit vedení škol v oblasti řízení změny. Revize RVP ZV je systémová změna, která se dotýká různých oblastí vzdělávacího systému – tyto oblasti jsme popsali v publikaci [Cesta ke změně ve vzdělávání](#).

Součástí implementačního plánu musí být také **skokové zvýšení kvality mŠVP a metodické podpory pro školy**. Modelové ŠVP mají sloužit jako praktická opora pro tvorbu jednotlivých ŠVP, v současné podobě jsou však příliš obecné a nekonzistentní a jasný „návod“ školám neposkytují.

Vedle funkčních mŠVP je třeba **připravit pro školy další implementační infrastrukturu**. To znamená provázat s revidovaným RVP ZV a mŠVP učebnice, učební materiály, vzdělávání jednotlivých vyučujících i celých sboroven, evaluační nástroje, IT infrastrukturu atd. Není přitom nutné začínat od nuly. V českém školství již existuje řada inspirativních škol, které si podobnou infrastrukturu vybudovaly pro vlastní potřeby a mohou sloužit jako příklady dobré praxe pro školy, které se na tuto cestu teprve vydávají.

5

Zajistit systémové vedení revize RVP ZV.

Pro ministerstvo školství to znamená důsledně ukotvit revizi RVP ZV k cílům uvedeným ve strategických dokumentech vzdělávací politiky, vytvořit podmínky pro koordinovanou spolupráci a participaci aktérů z různých oblastí vzdělávacího systému a stát se kompetentním lídrem celého procesu.

Úkolem MŠMT je také zajistit finanční prostředky na opatření na podporu implementace. Bez finančního zajištění a jasného systémového vedení nelze

úspěšnou implementaci zajistit. Považujeme za funkční, aby se MŠMT v této roli opíralo o akční plán Národní kurikulární rady a aby spolupráci s ní dále rozvíjelo.

6

Chápat kurikulární reformu jako cyklický a dlouhodobý proces, nikoli jako tvorbu jednorázového, statického dokumentu. RVP musí být „živým“ nástrojem, který umožňuje vzdělávacímu systému reagovat na proměny společnosti. To vyžaduje vytvoření jasných mechanismů, kapacit a postupů pro pravidelnou aktualizaci na základě zpětné vazby a průběžné evaluace.

Při každé revizi i její implementaci je klíčové **ověřovat, zda dokument skutečně podporuje učení každého dítěte v měnícím se světě.** Revize musí být plánovány v souladu se vzdělávací politikou, s důrazem na vizi a vnitřní koherenci dokumentu a s využitím evidence-based přístupů tak, aby bylo možné průběžně do kurikula zahrnovat ověřené inovace.

Zároveň je nutné **chránit kurikulum před tlaky zájmových skupin,** které prosazují dílčí priority na úkor potřeb soudržné, odolné a udržitelné společnosti. V současnosti vnímáme riziko oslabení vzdělávacích oblastí a obsahů, jako je osobnostní a sociální výchova, genderová tematika, udržitelnost, občanské vzdělávání či progresivní pojetí některých oborů.

Členské organizace [Stálé konference asociací ve vzdělávání \(SKAV\)](#) považují revizi kurikula za potenciální hybnou sílu pro systémovou změnu ve vzdělávání a této problematice se dlouhodobě věnují. Nabízejí ministerstvu školství podporu při kultivaci odborné diskuse nad textem RVP ZV i při jeho implementaci do škol. Naším společným cílem je využít potenciál, který revize RVP přináší, k modernizaci českého vzdělávání.